

And he agrees with – **וסבר לה רבי שמעון דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי** – ר"ש, who maintains, something which causes money is like money

Overview

ראב explained the ruling of ר"מ that one is חייב for זה' if he stole and slaughtered a שור הנסקל, even though, since a שור הנסקל is אסור בהנאה, so לאו דמריה, The ruling of ר"מ will apply in a case where the ox was given over to a watchman and it killed someone while by the watchman (so it is a שור הנסקל), and this ox was subsequently stolen from the שומר and slaughtered by the thief; the thief is responsible to pay ד' זה'. We assume that ר"מ agrees with ר' יעקב that the שומר could have returned this שור הנסקל to the owner and be exempt from paying for it (even though it was already deemed a שור הנסקל). He also agrees with ר"ש that דבר הגורם, so since this thief stole the שור הנסקל from the שומר, thus causing a loss to the שומר, for now he must pay the owner for the ox (since he cannot return it), therefore the thief is liable to pay ד' זה'. Our תוספות explains why we do not know on our own that ר"מ maintains דבר הגורם לממון דמי.

תוספות asks:

תימה דלמה ליה למימר דסבר כרבי שמעון לימא דרבי מאיר לטעמיה דדאין דינא דגרמי¹ -

It is astounding, for why was it necessary to say that ר"מ agrees with ר"ש (regarding הגורם לממון), the גמרא should have said that ר"מ follows his own reasoning, for ר"מ applies the rule of גרמי -

דכל שכן דמחייב בדבר הגורם לממון² דהא אמר בהגוזל קמא (לקמן דף צח, ב) -

So certainly, he will hold one liable in a case of דבר הגורם לממון, since the גמרא states in the first הגוזל -

אימור דאמר רבי שמעון דכממון דמי דבר שעיקרו ממון -

‘You can say that ש"ר maintains דבר הגורם לממון is like money only by something which is essentially money (like when someone damaged your קדשים for which you are responsible for³); however, regarding -

דבר שאין עיקרו ממון כגון שורף שטרותיו של חבירו מי שמעת ליה⁴ -

¹ גרמי or 'causing', is a certain type of loss that is incurred indirectly. ר"מ would hold one liable in a case of גרמי. The difference between דבר הגורם לממון and גרמי will become clearer as we continue in this תוספות.

² See 'Thinking it over'.

³ See shortly in the גמרא.

⁴ We have here two types of indirect damage, one where someone steals באחריות שחייב קדשים, which is considered עיקרו ממון (the animals have an intrinsic value); this is called דבר הגורם לממון (for the קדשים do not really belong to the

Something which is not essentially money, for instance one who burns the loan documents of his friend, have you then heard that ר"ש would hold him liable -

אם כן רבי מאיר דמחייב בשורף שטרותיו כדאמרינן התם (לקמן דף צח, ב ושם) -

So therefore ר"מ who holds one liable for burning someone's שטרות, as the גמרא states there -

דמאן דדאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי שטרא מעליא כל שכן דמחייב בדבר הגורם לממון⁵ -

That one who is שורף שטרותיו (namely ר"מ) will collect from the דאין דינא דגרמי the value of a legitimate שטר, so he (ר"מ) will certainly hold one liable by a דבר הגורם לממון!

answers: תוספות

ויש לומר דאיכא נמי סברא למימר איפכא דעד כאן לא מחייב רבי מאיר אלא בדינא דגרמי -

And one can say that there is also a reason to say the opposite (that גרמי is stricter than גורם לממון, so), that when is ר"מ מחייב, only by גרמי cases -

כגון בשורף שטרות של חבירו וכיוצא בו שראוי השטר לכל העולם למכור ולגבות בו⁶ -

For instance, where one burns his friend's documents, and similar cases, where this document is fitting for everyone to sell it and to collect with it -

וכן במסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו⁷ ראוייה התבואה לכל העולם⁸ -

And similarly, where one spreads his grapevine over his friend's grain; where the grain is fitting for everyone

אבל דבר הגורם לממון כמו שור הנסקל וקדשים שחייב באחריותו⁹ -

However, in the cases of דבר הגורם לממון, like שור הנסקל and קדשים, for which he

owner [the בעל הקרבן]). The other case is where one is שורף שטרותיו של חבירו where the שטר is not עיקרו ממון (it has no intrinsic value; it merely represents value); this is considered גרמי. The גמרא is saying that ר"ש is מחייב by דבר הגורם לממון but not by גרמי; indicating that there is more reason to hold one liable for דבר הגורם לממון than for גרמי.

⁵ גרמי, mentioned previously (see footnote # 4) that from the גמרא it appears that דבר הגורם לממון is stricter than גרמי, so it follows that if ר"מ is מחייב by גרמי he will certainly be מחייב by דבר הגורם לממון (the case we are discussing by ד' דה). The question is why does the גמרא state that we need to assume that ר"מ will have to agree with ר"ש, when it is obvious that ר"מ maintains that one is מחייב by דבר הגורם לממון?

⁶ The burnt שטר, before it was burnt had a monetary value for everyone, it could be sold, and whoever has it can use it to collect the debt; it is of universal value (as opposed to a דבר הגורם לממון).

⁷ This too is a case of גרמי for he is merely covering his friend's grain with his grapevine, but by doing so it becomes גרמי. [See the גמרא there that the case of אסור on account of הכרם; he did not destroy the grain it is merely גרמי. (ואכמ"ל, מסכך גפנו but not by מחיצת הכרם שנפרצה by גרמי)]

⁸ The grain, before it became כלאים, was usable for everyone; it had a universal value.

⁹ גרמי answer is that in a certain respect גורם is stricter than גרמי (because עיקרו ממון) and on the other hand גרמי is more strict than גורם (because it is לכל העולם), therefore if one maintains either one, we cannot be sure that he will also maintain the other. Therefore, the גמרא could not have assumed automatically that ר"מ maintains דבר הגורם לממון (because in a certain sense גרמי is stricter). Therefore, the גמרא has to say that (even though we do not know this for sure, but in order to explain ר"מ by שור הנסקל) we must assume that ר"מ agrees with ר"ש regarding גורם לממון.

is liable, in these cases, the items lost or destroyed -

אינו ראוי אלא לזה שיפטר בו עצמו¹⁰ לא יחייב רבי מאיר להכי קאמר דסבר לה כרבי שמעון -
Are not useful except for this person, so he can exempt himself from liability
through them, one can argue that ר"מ will not hold him liable, therefore the גמרא
needed to say that presumably ר"מ agrees with ש"ש.

¹¹ offers an alternate explanation:

ויש מפרשים דלהכי קאמר דסבר לה כרבי שמעון -
And some explain that it was necessary for the גמרא to state that ר"מ agrees with
- (כממון is גורם לממון ר"מ certainly maintains that ר"מ (and it is not sufficient to assume that ש"ש

משום דרבי שמעון קאמר בהדיא¹² דחייב ארבעה וחמשה בדבר הגורם לממון -
Because ד' ד' וה' ר"מ explicitly rules that by a דבר הגורם לממון one is liable even for ש"ש
אבל ממאי דמחייב רבי מאיר בדינא דגרמי -

However, from the fact that ר"מ is מחייב by דינא דגרמי -
אין להוכיח¹³ שיחייב ארבעה וחמשה בדבר הגורם לממון -

One cannot prove that ר"מ will maintain that by a דבר הגורם לממון he is liable for
- ד' ד' וה' -

A final explanation:

ורבינו יצחק בן אשר מפרש דבדינא דגרמי לא מחייב רבי מאיר אלא מדרבנן -
And the חייב מדרבנן according to ריב"א explains that regarding דינא דגרמי, he is only
- דאורייתא ד' ד' וה' which is a דאורייתא, so we cannot assume that he will pay ד' ד' וה' ר"מ, not מדאורייתא, to מ

כדמוכח בסוף הכונס¹⁴ (לעיל דף סב, א.) [עיין תוספות לעיל נד, א דיבור המתחל חמור]:

As is evident in the end of הכונס פרק.

Summary

We either cannot be sure which is stricter לממון or גרמי, or גרמי will not cause
you to pay ד' ד' וה', and finally גרמי is only מדרבנן.

¹⁰ The one who stole the שור הנסקל stole something which is worthless for everyone except for the שומר who can return it to the owner and be exempt from paying. The same is regarding קדשים; whoever stole it, stole something worthless for it belongs to הקדש (no one can use it for anything); it is only worth to the בעל הקרבן, since if he has it, he will not have to bring another קרבן, but if he does not, he will need to bring another קרבן at his expense.

¹¹ This answer will maintain that ר"מ can (certainly) agree that one is חייב even by דבר הגורם לממון, but nevertheless we still need to say that ש"ש כר"מ.

¹² See later עד, ב משנה.

¹³ Even if we assume that גורם לממון is stricter than גרמי that could only prove that one is חייב for גורם, and will be required to pay for the damage he caused, but not that he is ד' ד' וה'. Therefore, we will need to assume that ר"מ agrees with ש"ש that one is ד' ד' וה' by גורם לממון.

¹⁴ See the תוספות mentioned in the bracket for the proof that it is מדרבנן.

Thinking it over

דבר הגורם לממון דאין דינא דגרמי is ר"מ writes that if תוספות
תוספות (כ"ש), why did not תוספות¹⁵ Why is it necessary to make this a certainly (a ש"ס),
say that he will be liable for ד' וה' since it is a case of גרמי?!

¹⁵ See footnotes # 2, 4 & 5.